

ANSÖKAN OM STÄMNING

Kärande:

Harry Peronius, [REDACTED]
[REDACTED]

Ombud:

Jur.kand. John Stauffer
Genom bifogad fullmakt

Civil Rights Defenders
Sergels torg 12, våning 12
111 57 Stockholm
Tel: 08-545 277 30
E-post: john.stauffer@crd.org

Svarande:

Stockholms stad genom valnämnden,
org.nr. 212000-0142
Stadshuset
105 35 Stockholm
Tel: 08-508 29 000
E-post: kommunstyrelsen@stockholm.se

Rättens behörighet:

Diskrimineringslagen 6 kap. 1 §,
Lag (1974:371) om rättegången i
arbetstvister,
Rättegångsbalken 10 kap. 1 § första och
tredje stycket

Saken:

Ersättning enligt diskrimineringslagen och
skadestånd

Jag får som ombud för Harry Peronius i enlighet med bifogad fullmakt (bilaga 1) ansöka om stämning mot Stockholms stad samt anföra följande.

1. YRKANDEN

1. Harry Peronius yrkar att Stockholms stad till honom ska utge tjugotretusen sex hundra (23 600) kronor, varav 4 100 kr för den förlust som uppkommit till följd av att han fråntagits sitt uppdrag som ordförande under valdagen och 19 500 kr i diskrimineringsersättning.
2. Harry Peronius yrkar i andra hand att Stockholms stad till honom ska utge tjugotretusen sex hundra (23 600) kronor, varav 4 100 kr för den förlust som uppkommit till följd av att han fråntagits sitt uppdrag som ordförande under valdagen och 19 500 kr i ideellt skadestånd.

2. GRUNDER FÖR TALAN

3. Stockholms stads valnämnd (valnämnden) har fråntagit Harry Peronius hans förordnande som röstmottagare av skäl som har samband med att Harry Peronius i maj 2019 påtalat för valnämnden och informerat media om att valnämnden har diskriminerande riktlinjer gentemot röstmottagare och ger ordförande i vallokaler instruktioner att diskriminera. Stockholms stad har därför utsatt Harry Peronius för repressalier i strid med 2 kap. 18 § diskrimineringslagen (DL) och 3 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen (TF) samt kränkt hans yttrandefrihet i enlighet med artikel 10 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR).
4. Stockholms stad ska i första hand betala ersättning för den förlust som uppkommit till följd av att Harry Peronius fråntagits sitt uppdrag som ordförande under valdagen och diskrimineringsersättning för den kränkning repressalierna har inneburit enligt 5 kap. 1 § DL.
5. Stockholms stad ska i andra hand betala ersättning för den förlust som uppkommit till följd av att Harry Peronius fråntagits sitt uppdrag som ordförande under valdagen och ideellt skadestånd för den kränkning som brott mot repressalieförbudet i TF har inneburit.
6. Stockholms stad ska i tredje hand betala ersättning för den förlust som uppkommit till följd av att Harry Peronius fråntagits sitt uppdrag som ordförande under valdagen och ideellt skadestånd för den kränkning som överträdelsen av artikel 10 EKMR har inneburit enligt 3 kap. 4 § skadeståndslagen (SkL).
7. För det fall ekonomisk ersättning för den förlust som uppkommit till följd av att Harry Peronius fråntagits sitt uppdrag som ordförande under valdagen inte kan utgå ska Stockholms stad i stället betala 23 600 kr i ideell ersättning.

3. OMSTÄNDIGHETER I SAK

8. I samband med valet till EU-parlamentet 2019 (EU-valet) genomförde Stockholms stad den 15 maj 2019 ett utbildningstillfälle för röstmottagare. Harry Peronius närvarade vid utbildningstillfället eftersom han var förordnad som röstmottagare vid förtidsröstningen och skulle arbeta som ordförande i en vallokal under EU-valet. Stockholms stad hade tidigare tagit fram en broschyr riktad till valarbetare där man kunde läsa följande:

Stockholms stad tar avstånd från all form av rasism och diskriminering men det innebär inte att en väljare kan nekas att rösta, eller att en röstmottagare kan uppmana sina kollegor att inte ta emot röster (bilaga 2).

9. Under utbildningstillfället informerade föreläsaren [REDACTED] att riktlinjerna ovan innebar att i en situation där en väljare vägrade att lämna över sin valsedel till en röstmottagare med "utländskt utseende" skulle väljaren ha rätt att hänvisas till en annan, "svensk" röstmottagare. Detta framgår av Harry Peronius anteckningar (bilaga 3) och [REDACTED] redogörelse till valnämnden om vad som förmedlats under föreläsningen (bilaga 4). En diskussion uppkom kring föreläsarens tolkning av riktlinjerna och Harry Peronius tillsammans med flera andra påtalade att riktlinjerna var diskriminerande.
10. Den 16 maj 2019 publicerade Dagens Nyheter en artikel med rubriken "Valdistrikt vägrar följa direktiven för att hantera rasism" (bilaga 5). Harry Peronius medverkade till denna artikel och uttalade bland annat att han hade diskuterat frågan med sina kollegor och att de kommit fram till att de inte skulle följa Stockholms stads riktlinjer med det innehåll som förmedlades av [REDACTED] om en liknande situation skulle uppstå i deras egen vallokal. Anledningen till att Harry Peronius uttryckte att han inte skulle följa riktlinjerna var att han ansåg dem vara diskriminerande och stå i strid med gällande rätt.
11. Kort efter publiceringen i Dagens Nyheter (den 18 maj 2019) fick Harry Peronius ett samtal från [REDACTED], handläggare på valnämndens kansli. Samtalet handlade om den uppkomna situationen och Harry Peronius inställning till riktlinjerna (bilaga 6).
12. Den 21 maj 2019 meddelade valnämnden i ett mejl till Harry att han fråntogs sitt förordnande som röstmottagare i EU-valet (bilaga 7). Som skäl för valnämndens beslut angavs att Harry Peronius såväl i media som i samtal med [REDACTED] skulle ha gett uttryck för att han hade för avsikt att vägra låta väljare rösta. Harry Peronius menar bestämt att han aldrig har sagt något sådant. Tvärtom har han återkommande understrukit att han aldrig skulle neka en väljare att rösta, utan att han endast har framhållit att han som ordförande ansvarar för att fördela arbetet i vallokalen och att han inte kommer att ta hänsyn till väljares krav på röstmottagares etniska tillhörighet i det arbetet.

4. UTVECKLING AV TALAN

4.1 Repressalier enligt 2 kap. 18 § DL

Diskrimineringsförbudet i 2 kap. 1 § DL

13. Stockholms stad som arbetsgivare omfattas av DL i all sin verksamhet. Enligt 2 kap. 1 § DL får en arbetsgivare inte diskriminera den som hos arbetsgivaren är arbetstagare. Oaktat huruvida det har fattats ett formellt beslut kring de ovan nämnda riktlinjerna eller inte kan paralleller dras till den tillsyn som DO gjorde av sju kommuner (GRA 2017/101 m.fl.) efter att ha fått in uppgifter om att vårdtagare inom den kommunala hemtjänsten kunde välja bort personer med utländsk bakgrund. DO gjorde en bedömning av rättsläget och uttalade från allmänna utgångspunkter att ett tillvägagångssätt där en arbetsgivare tar hänsyn till hemtjänstmottagares önskemål om att kunna välja bort personal med utländsk bakgrund generellt får anses innebära ett sådant missgynnande som utgör diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet.

14. Att tillgodose en väljares önskemål att välja bort röstmottagare med utländsk bakgrund bör med hänsyn till DO:s beslut ovan också tolkas som en diskriminerande åtgärd. Om valnämndens riktlinjer implementerades i ett enskilt fall skulle det därmed innebära en direkt diskriminering enligt 1 kap. 4 § 1 p. DL.

Instruktion att diskriminera enligt 1 kap. 4 § 6 p. DL

15. De riktlinjer som de facto har kommunicerats till röstmottagare enligt ovan innebär att en ordförande i en vallokal i ett skarpt läge måste tillgodose en väljares önskemål genom att byta ut en röstmottagare med utländsk bakgrund till en annan röstmottagare. Därmed utgör riktlinjerna en instruktion att diskriminera, som också förbjuds i DL.
16. En instruktion att diskriminera är enligt 1 kap. 4 § 6 p. DL order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1–5 p. som lämnas åt någon som står i lydnads- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.
17. Då valnämndens riktlinjer innebar att ordförande i vallokaler enligt riktlinjerna måste byta ut en röstmottagare med utländsk bakgrund, blev de i förlängningen instruerade att diskriminera.

Repressalier enligt 2 kap. 18 § DL

18. Enligt 2 kap. 18 § första stycket p. 1 DL får en arbetsgivare inte utsätta en arbetstagare för repressalier på grund av att arbetstagaren anmält eller påtalat att arbetsgivaren handlat i strid med lagen.
19. Förbudet mot repressalier består av tre rekvisit. För det första ska det vara frågan om en ogynnsam behandling eller ogynnsamma följder på grund av anmälan eller påtalande av att arbetsgivaren brutit mot diskrimineringslagen. I Harry Peronius fall uttryckte sig den ogynnsamma följden i att han fråntogs sin anställning som röstmottagare.
20. För det andra ska en anmälan eller ett påtalande ha gjorts om att arbetsgivaren handlat i strid med lagen. Anmälan eller påtalande kan även röra någon annan, till exempel en arbetskamrat som utsatts för diskriminering. Det bör poängteras att skyddet mot repressalier gäller oavsett om det i efterhand visar sig att det inte fanns ett ursprungligt brott mot lagen. Det krävs inte en koppling till diskrimineringsgrunderna eller diskrimineringsförbuden i övrigt, utan det avgörande är att den negativa behandlingen har samband med till exempel en anmälan om diskriminering.
21. Harry Peronius påtalade att riktlinjerna vid tillämpning skulle innebära att arbetsgivaren diskriminerade på grund av etnisk tillhörighet och att arbetsgivaren gav instruktion att diskriminera. Harry Peronius påtalade missförhållandena till föreläsaren under utbildningstillfället, media och [REDACTED], tjänsteman på valnämndens kansli.
22. För det tredje ska finnas ett samband mellan den ogynnsamma följden och att arbetstagaren har anmält eller påtalat att arbetsgivaren brutit mot diskrimineringslagen. I det aktuella fallet föreligger ett starkt samband mellan Harrys uttalanden under föreläsningen, i media och i samtal med [REDACTED] och fråntagandet av uppdraget som röstmottagare. Beskedet om att Harry Peronius uppdrag som röstmottagare skulle avslutas kom inom några dagar efter att han hade medverkat i DN:s artikel och samtalet mellan Harry Peronius och [REDACTED] hade ägt rum, vilket innebär att det även finns ett starkt tidsmässigt samband.

23. Harry Peronius har mycket tydligt framhållit att han aldrig skulle neka en person att rösta, såväl i sina uttalanden i media som i sin skriftliga kontakt med valnämnden. Valnämndens påstående om det motsatta är därför ogrundade. Flera andra närvarande vid utbildningstillfället den 15 maj 2019 har dessutom bekräftat att den omdiskuterade policyn existerar vilket talar för att Harry Peronius framtogs sitt uppdrag till följd av att han hade påtalat överträdelser av diskrimineringsförbuden.
24. Enligt 6 kap. 3 § DL innebär bevisbördan i diskrimineringsmål att det är tillräckligt att den som uppger sig ha blivit utsatt för repressalier visar omständigheter som gör uppgiften antaglig. Därefter övergår bevisbördan på motparten att visa att repressalier inte har förekommit.
25. Till följd av att Harry Peronius blivit utsatt för repressalier i strid med 2 kap. 18 § DL är han berättigad till diskrimineringsersättning och ersättning för förlust som uppkommit till följd av att han framtogs sitt uppdrag som ordförande under valdagen enligt 5 kap. 1 § samma lag.

4.2 Brott mot meddelarfriheten/repressalieförbudet i TF

26. Enligt 1 kap. 7 § 3 st. TF har var och en så kallad meddelarfrihet, det vill säga frihet att lämna uppgifter i vilket ämne som helst till journalist eller redaktion för publicering i tryckt skrift. Det är denna meddelarfrihet som Harry Peronius nyttjat när han har uttalat sig om valnämndens diskriminerande riktlinjer i media. Eftersom Harry Peronius vid tidpunkten för uttalandena i media var anställd inom offentlig verksamhet (som röstmottagare) omfattades han dessutom av ett s.k. meddelarskydd, som innefattar ett förbud mot repressalier enligt 3 kap. 6 § TF.
27. En överträdelse av repressalieförbudet enligt 3 kap. 6 § TF är ett brott enligt 3 kap. 7 § TF, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinär påföljd eller en liknande åtgärd. Att Harry Peronius framtogs sitt uppdrag som röstmottagare bör likställas med uppsägning eller en liknande åtgärd i TF:s mening. Eftersom valnämnden har överträtt repressalieförbudet i TF är Harry Peronius berättigad till skadestånd.

4.3 Överträdelse av EKMR

28. Artikel 10 EKMR skyddar yttrandefriheten. Denna rättighet innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. Att Harry Peronius framtogs sitt uppdrag som röstmottagare innebär att hans frihet att sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning begränsades. Denna begränsning som valnämndens agerande inneburit har inte varit nödvändig i ett demokratiskt samhälle så som krävs enligt artikel 10.2 EKMR.
29. I sina avgöranden har Europadomstolen poängterat att artikel 10 EKMR omfattar offentligt anställda (fallen *Vogt mot Tyskland*, *Guja mot Moldavien*).¹ I fallet *Baka mot Ungern* har Europadomstolen fastställt att en uppsägning av en domare till följd av dennes kritiska uttalanden om reformer i det ungerska rättsväsendet innebär en överträdelse av artikel 10 EKMR.² Europadomstolen har även konstaterat överträdelser av artikel 10 EKMR i fallen *Wille mot Liechtenstein* och *Kudeshkina mot Ryssland*, där

¹ *Vogt v. Germany* [GC], no. 17851/91, 53 §, ECHR 1996; *Guja v. Moldova* [GC], no. 14277/04, 52 §, ECHR 2008.

² *Baka v. Hungary* [GC], no. 20261/12, 152 §, ECHR 2016.

individer blev av med sina tjänster till följd av sina offentliga uttalanden.³ I målet *Heinisch mot Tyskland* bedömde Europadomstolen att det förelåg en kränkning av artikel 10 EKMR när en anställd vid ålderdomshemmet avskedades för att offentligt ha kritiserat förhållandena vid ålderdomshemmet.⁴ Europadomstolen framhöll bland annat risken för att ett sådant agerande från arbetsgivarens sida kunde avhålla anställda från att informera om missförhållanden inom vården. Utövande av repressalier mot den som utnyttjar sin yttrandefrihet har därmed i rättspraxis ansetts utgöra ett brott mot artikel 10 EKMR.

30. Eftersom Harry Peronius rättigheter enligt EKMR har överträtts från kommunens sida har han enligt 3 kap. 4 § SkL rätt till ekonomisk ersättning för den förlust som uppkommit eftersom han fråntagits sitt uppdrag som ordförande under valdagen samt rätt till ideellt skadestånd.

5. BEVISNING

Civil Rights Defenders åberopar:

1. Stockholms stads broschyr "Jobba som röstmottagare i Stockholms stad"
2. Harry Peronius anteckningar från utbildningstillfället den 15 maj 2019
3. ██████████ redogörelse till valnämnden om vad som förmedlats under föreläsningen
4. DN, "Valdistrikt vägrar följa direktiven för att hantera rasism", den 16 maj 2019
5. ██████████ anteckningar från telefonsamtal den 18 maj 2019
6. Mail från valnämnden den 21 maj 2019
7. Förhör under sanningsförsäkran med Harry Peronius angående hans uttalanden i media och kontakt med arbetsgivaren och dess representant

till styrkande av att den diskriminerande policyn har kommunicerats till röstmottagare, att Harry Peronius påtalat att arbetsgivaren handlat i strid med lagen, att Harry Peronius fråntogs sitt uppdrag som röstmottagare och att det funnits ett samband mellan den ogynnsamma följden och att Harry Peronius har påtalat att arbetsgivaren brutit mot lagen.

Bevisuppgiften kan komma att kompletteras efter att Stockholms stad angett sin inställning till käromålet.

.....
Stockholm, 2020-02-27

John Stauffer

Chefsjurist, Civil Rights Defenders

³ Wille v. Liechtenstein [GC], no. 28396/95, 41-42 §§, ECHR 1999-VII; Kudeshkina v. Russia, no. 15966/06, 55-57 §§, 7 December 2010.

⁴ Heinisch v. Germany, no. 28274/08, ECHR 2011.

BILAGOR

1. Fullmakt Harry Peronius
2. Stockholms stads broschyr "Jobba som röstmottagare i Stockholms stad"
3. Harry Peronius anteckningar från utbildningstillfället den 15 maj 2019
4. [REDACTED] redogörelse till valnämnden om vad som förmedlats under föreläsningen
5. DN, "Valdistrikt vägrar följa direktiven för att hantera rasism", den 16 maj 2019
6. [REDACTED] anteckningar från telefonsamtal den 18 maj 2019
7. Mail från valnämnden den 21 maj 2019